

MAHALLA INSTITUTI – MILLIY QADRIYATLARNI SAQLASH VA
AVLODLARGA YETKAZISHNING MUHIM IJTIMOIIY MEXANIZMI

Abdusamatov Ozodbek Olimjon o'g'li

Adijon davlat pedagogika institute 3-bosqich talabasi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada mahalla institutining jamiyat hayotidagi o'rni, milliy qadriyatlarni asrash, ma'naviy merosni avlodlarga yetkazish hamda yoshlarni milliy an'analar ruhida tarbiyalashdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, Yangi O'zbekiston sharoitida mahalla institutining ijtimoiy-ma'naviy taraqqiyotdagi roli va istiqbollari yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *mahalla, milliy qadriyatlar, ma'naviy meros, Yangi O'zbekiston, yoshlar tarbiyasi, an'ana, ma'naviy xavfsizlik, fuqarolik jamiyati.*

Abstract. *This article analyzes the role of the mahalla institution in the life of society, its importance in preserving national values, transmitting spiritual heritage to future generations, and educating young people in the spirit of national traditions. It also highlights the role and prospects of the mahalla institution in the socio-spiritual development of New Uzbekistan.*

Keywords: *mahalla, national values, spiritual heritage, New Uzbekistan, youth education, traditions, spiritual security, civil society.*

Аннотация. *В данной статье проанализирована роль института махалли в жизни общества, его значение в сохранении национальных ценностей, передаче духовного наследия будущим поколениям, а также в воспитании молодежи в духе национальных традиций. Кроме того, освещены роль и перспективы института махалли в социально-духовном развитии Нового Узбекистана.*

Ключевые слова: *махалля, национальные ценности, духовное наследие, Новый Узбекистан, воспитание молодежи, традиции, духовная безопасность, гражданское общество.*

Har bir xalqning o'ziga xos milliy qadriyatlari, urf-odatlari, an'analari va ma'naviy merosi uning ko'p asrlik tarixiy taraqqiyoti jarayonida shakllanib, avloddan avlodga meros sifatida o'tib keladi. Mazkur qadriyatlar xalqning milliy o'zligini, madaniy qiyofasini hamda ma'naviy hayotini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu bois milliy merosni asrab-avaylash, uni boyitish va kelajak avlodga yetkazish masalasi har qanday jamiyat taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Bu jarayonda davlat organlari bilan bir qatorda turli ijtimoiy institutlarning faol ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbek xalqining asrlar davomida shakllangan boy ma'naviy merosi, o'zaro mehr-oqibat, hamjihatlik va birdamlikka asoslangan turmush tarzi mahalla institutining vujudga kelishi va rivojlanishida muhim omil bo'lib xizmat qilgan. Mahalla xalqimizning tarixiy tajribasi, milliy qadriyatlari va an'analarini o'zida mujassam etgan noyob ijtimoiy institut

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

sifatida shakllanib, jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylangan. Uning faoliyati orqali insonparvarlik, qo'ni-qo'shnichilik, o'zaro yordam, kattalarga hurmat va kichiklarga izzat kabi yuksak axloqiy qadriyatlar avloddan avlodga uzluksiz ravishda yetkazib kelinmoqda.

Bugungi kunda Yangi O'zbekistonda mahalla institutini har tomonlama qo'llab-quvvatlash, uning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish hamda jamiyatdagi ijtimoiy-siyosiy nufuzini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida mahallaning vakolatlari kengaytirilib, aholi bilan ishlashning samarali mexanizmlari joriy etilmoqda. Bu esa fuqarolarning muammolarini o'z vaqtida aniqlash va hal etish, ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarni qo'llab-quvvatlash hamda jamiyatda barqaror ijtimoiy muhitni ta'minlashda mahalla institutining rolini yanada kuchaytirmoqda. Mahalla bugungi kunda nafaqat fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi, balki milliy qadriyatlar va ma'naviy merosni asrash, yoshlarni vatanparvarlik va milliy an'analarga hurmat ruhida tarbiyalash, oilalar mustahkamligini ta'minlash hamda jamiyatda sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirishga xizmat qiluvchi muhim ijtimoiy institut sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, yosh avlodning ma'naviy-axloqiy tarbiyasida, ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etishda, turli salbiy illatlarning oldini olishda va fuqarolarda ijtimoiy mas'uliyat tuyg'usini shakllantirishda mahallaning o'rni beqiyosdir. Shu jihatdan, mahalla institutining milliy qadriyatlar va ma'naviy merosni saqlash hamda rivojlantirishdagi ahamiyatini ilmiy jihatdan o'rganish, uning zamonaviy jamiyatdagi o'rni va funksiyalarini tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Zero, mahalla institutining samarali faoliyati jamiyat barqarorligi, milliy o'zlikni anglash va Yangi O'zbekiston taraqqiyot maqsadlariga erishishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Mahalla o'zbek xalqining ko'p asrlik tarixiy taraqqiyoti davomida shakllangan noyob ijtimoiy institutlardan biri bo'lib, jamiyat hayotida muhim o'rin egallab kelmoqda. U xalqimizning o'ziga xos turmush tarzi, milliy tafakkuri va ma'naviy qadriyatlari asosida shakllanib, insonlar o'rtasidagi hamjihatlik, o'zaro hurmat, mehr-oqibat, bag'rikenglik va birdamlik kabi yuksak insoniy fazilatlarni mustahkamlashga xizmat qilib kelgan. Shu bois mahalla nafaqat muayyan hududda yashovchi fuqarolarni birlashtiruvchi ijtimoiy tuzilma, balki milliy qadriyatlar va ma'naviy merosni asrab-avaylash hamda avlodlar davomiyligini ta'minlovchi muhim ma'naviy maskan sifatida e'tirof etiladi. Mahalla muhitida xalqning asrlar davomida shakllangan urf-odatlar, an'analari, marosimlari va axloqiy me'yorlari saqlanib, yosh avlod ongiga singdirib boriladi. Ayniqsa, oilaviy qadriyatlar, kattalarga hurmat, kichiklarga izzat, qo'ni-qo'shnichilik munosabatlari, o'zaro yordam va hamkorlik tamoyillari mahalla hayotining ajralmas qismi hisoblanadi. Bunday qadriyatlarning avloddan avlodga uzluksiz ravishda yetkazilishi jamiyatning ma'naviy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, mahalla fuqarolarning ijtimoiy faolligini oshirish, ularni jamiyat hayotidagi muhim masalalarni hal etishga jalb qilish, sog'lom turmush tarzini targ'ib etish hamda yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasini kuchaytirishda muhim o'rin tutadi. Mahalla tomonidan tashkil etiladigan ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, milliy bayramlar, urf-odat va an'analar bilan bog'liq marosimlar xalqning tarixiy xotirasini saqlash, milliy o'zlikni anglash

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

tuyg'usini mustahkamlash hamda ma'naviy merosning uzviy davomiyligini ta'minlashga xizmat qiladi. Bugungi globallashuv sharoitida turli madaniy va mafkuraviy ta'sirlar kuchayib borayotgan bir davrda mahalla institutining milliy qadriyatlarni asrash va yoshlarni yuksak ma'naviyat ruhida tarbiyalashdagi o'rni yanada ortib bormoqda. Chunki mahalla jamiyatda ijtimoiy birdamlikni mustahkamlash, fuqarolarda Vatanga sadoqat, milliy g'urur va fuqarolik mas'uliyati tuyg'ularini shakllantirish orqali mamlakatning barqaror taraqqiyotiga munosib hissa qo'shmoqda.

Shu jihatdan, mahalla instituti o'zbek xalqining boy ma'naviy merosi va milliy qadriyatlarini saqlash, rivojlantirish hamda ularni kelajak avlodlarga yetkazishda muhim ijtimoiy va ma'naviy tayanch vazifasini bajarib kelmoqda. Ayniqsa, yosh avlod tarbiyasida mahalla institutining o'rni va ahamiyati beqiyos hisoblanadi. Chunki mahalla nafaqat fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi, balki yoshlarni ma'naviy-axloqiy jihatdan barkamol etib tarbiyalash, ularda milliy o'zlikni anglash tuyg'usini shakllantirish hamda jamiyatning ma'naviy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi muhim ijtimoiy institut sifatida namoyon bo'ladi. O'zbek xalqining ko'p asrlik tarbiya an'analari, oilaviy qadriyatlari va jamoaviy hayot tajribasi aynan mahalla muhitida shakllanib, takomillashib borgan. Mahalla azaldan yoshlarni ezgulik, halollik, mehnatsevarlik, insonparvarlik, mehr-oqibat, kattalarga hurmat va kichiklarga izzat ruhida tarbiyalovchi o'ziga xos ma'naviy maktab vazifasini bajarib kelgan. Ushbu institut faoliyati orqali yoshlar jamiyatda qabul qilingan axloqiy me'yorlar, milliy urf-odatlar va qadriyatlarni o'zlashtirib boradi. Shu bois ham mahalla yoshlarning shaxs sifatida kamol topishida, ularning ijtimoiylashuvi va fuqarolik pozitsiyasining shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Mahalla faollari, nuroniylar, xotin-qizlar faollari, yoshlar yetakchilari hamda jamoatchilik vakillari tomonidan amalga oshiriladigan ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar yoshlar ongida Vatanga muhabbat, milliy g'urur, tarixiy xotiraga hurmat va xalq manfaatlariga sadoqat tuyg'ularini qaror toptirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, nuroniylarning boy hayotiy tajribasi, ajdodlardan meros bo'lib kelayotgan tarbiya an'analari va pand-nasihatlari yoshlarning ma'naviy kamolotida muhim omillardan biri hisoblanadi. Avlodlar o'rtasidagi bunday ma'naviy vorisiylik jamiyatning tarixiy xotirasini saqlash, milliy qadriyatlarning uzviy davomiyligini ta'minlash va ma'naviy merosni kelajak avlodlarga yetkazishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mahallada tashkil etiladigan turli ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, davra suhbatlari, uch avlod uchrashuvlari, kitobxonlik kechalari, milliy bayramlar, urf-odat va an'analarga bag'ishlangan tadbirlar yoshlarning milliy qadriyatlarga bo'lgan hurmatini oshirishga xizmat qiladi. Bunday tadbirlar yoshlarni ajdodlar merosini chuqur o'rganishga, milliy o'zlikni anglashga va o'z xalqining tarixi bilan faxrlanish tuyg'usini shakllantirishga yordam beradi. Natijada yoshlar o'zlarini millat va jamiyatning ajralmas qismi sifatida his etib, mamlakat taraqqiyotiga daxldorlik hissini chuqur anglay boshlaydilar. Bugungi globallashuv va axborotlashuv jarayonlari sharoitida yoshlar ongiga turli yot g'oyalar, ommaviy madaniyatning salbiy ko'rinishlari, ma'naviy qadriyatlarga zid qarashlar hamda axborot xurujlari ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bunday sharoitda mahalla institutining tarbiyaviy salohiyatidan samarali foydalanish, yoshlar

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

bilan manzilli ishlash, ularning muammolarini o'rganish va bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Sport musobaqalari, ijodiy tanlovlar, kitobxonlik loyihalari, kasb-hunarga yo'naltirish ishlari hamda ijtimoiy loyihalar yoshlarning bo'sh vaqtini samarali tashkil etishga, ularni turli salbiy ta'sirlardan himoya qilishga xizmat qiladi.

Shuningdek, mahalla yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklar, jinoyatchilik, giyohvandlik, zo'rvonlik, diniy ekstremizm va boshqa salbiy holatlarning oldini olishda ham muhim profilaktik institut sifatida faoliyat yuritadi. Mahalla tomonidan ta'lim muassasalari, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, yoshlar tashkilotlari va ota-onalar bilan hamkorlikda olib boriladigan profilaktik chora-tadbirlar yoshlarning sog'lom va xavfsiz muhitda voyaga yetishiga xizmat qiladi.

Umuman olganda, mahalla instituti yoshlar tarbiyasining eng muhim bo'g'inlaridan biri sifatida ularning ma'naviy kamoloti, mafkuraviy barqarorligi, milliy qadriyatlarga sodiqligi va ijtimoiy faolligini ta'minlashda muhim o'rin egallaydi. Shu sababli Yangi O'zbekiston sharoitida mahalla institutining tarbiyaviy salohiyatidan yanada samarali foydalanish, uning ta'lim muassasalari va oila bilan hamkorligini kuchaytirish hamda yoshlar bilan ishlashning zamonaviy mexanizmlarini takomillashtirish jamiyatning barqaror taraqqiyoti va barkamol avlodni voyaga yetkazishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Bugungi globallashuv va axborotlashuv jarayonlari tobora jadallashib borayotgan sharoitda dunyo xalqlari o'rtasidagi iqtisodiy, siyosiy va madaniy aloqalar kengayib, jamiyat taraqqiyoti uchun yangi imkoniyatlar yaratilmoqda. Biroq globallashuv jarayonlari ijobiy jihatlar bilan bir qatorda, ayrim salbiy oqibatlarni ham yuzaga keltirmoqda. Xususan, turli madaniy ta'sirlarning kuchayishi, ommaviy madaniyatning salbiy ko'rinishlari, ma'naviy qadriyatlarga zid bo'lgan yot g'oyalar va axborot xurujlarining keng tarqalishi milliy qadriyatlar tizimiga ma'lum darajada tahdid solmoqda. Ayniqsa, zamonaviy axborot texnologiyalari va internet tarmoqlarining keng rivojlanishi natijasida turli mafkuraviy ta'sirlar yoshlar ongiga tezkor kirib borish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida ma'naviy xavfsizlikni mustahkamlash va jamiyatning ma'naviy salohiyatini yuksaltirish masalalari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Mazkur strategiya mamlakat taraqqiyotining barcha sohalarini qamrab olgan holda, inson kapitalini rivojlantirish, fuqarolarning ma'naviy kamolotini ta'minlash hamda jamiyatda sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirishga alohida e'tibor qaratadi".⁵⁹

Bugungi kunda yoshlar dunyo aholisining eng faol va ta'sirchan qatlamlaridan biri hisoblanadi. Ularning dunyoqarashi, hayotiy pozitsiyasi va ma'naviy qiyofasi jamiyatning kelajak taraqqiyotini belgilab beruvchi muhim omillardan sanaladi. Shu sababli yoshlarni turli

⁵⁹ GLOBAL RESEARCH AND ACADEMIC INNOVATIONS international scientific conference <https://imrconf.com/index.php/GRAI/article/view/3973>
K.Odilov YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASIDA
MA'NAVIY XAVFSIZLIK VA OMMAVIY MADANIYAT MASALALARI 492-
502-betlar

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

zararli g'oyalar, ma'naviy tahdidlar, ekstremistik qarashlar, zo'ravonlikni targ'ib qiluvchi axborotlar hamda ommaviy madaniyatning salbiy ta'sirlaridan himoya qilish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biriga aylanmoqda. Ana shunday murakkab sharoitda mahalla instituti yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasini ta'minlash, ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish va sog'lom ijtimoiy muhitni shakllantirishda muhim ijtimoiy mexanizm sifatida namoyon bo'lmoqda. Mahalla fuqarolar yig'inlari tomonidan yoshlar bilan ishlash tizimining takomillashtirilishi, ularning qiziqishlari va ehtiyojlarini o'rganish, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash choralari amalga oshirish hamda ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarni muntazam tashkil etish yoshlarning barkamol shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qilmoqda. Mahallalarda o'tkazilayotgan kitobxonlik tanlovlari, sport musobaqalari, madaniy-ma'rifiy tadbirlar, uchrashuvlar, davra suhbatlari va ijodiy loyihalar yoshlarning bo'sh vaqtini samarali tashkil etishga, ularning iste'dod va qobiliyatlarini ro'yobga chiqarishga imkon yaratmoqda. Bunday tadbirlar nafaqat yoshlarning bilim va dunyoqarashini kengaytirishga, balki ularda jamoaviylik, tashabbuskorlik, vatanparvarlik va fuqarolik mas'uliyati kabi muhim fazilatlarni shakllantirishga ham xizmat qiladi.

Shuningdek, mahalla instituti oila, ta'lim muassasalari va jamoatchilik bilan hamkorlikda yoshlar o'rtasida profilaktik tadbirlarni amalga oshirish, huquqbuzarlik va jinoyatchilikning oldini olish, ijtimoiy muammolarga duch kelgan yoshlarni qo'llab-quvvatlash hamda ularning manfaatlarini himoya qilish borasida muhim faoliyat olib bormoqda. Bu esa jamiyatda sog'lom ma'naviy muhitni qaror toptirish, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash va yoshlarning turli salbiy ta'sirlarga qarshi mafkuraviy immunitetini kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Ayniqsa, milliy qadriyatlar va tarixiy merosni yoshlar ongiga singdirish, ularda ajdodlar merosiga hurmat, milliy g'urur va milliy o'zlikni anglash tuyg'ularini rivojlantirish mahalla institutining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Zero, o'z milliy qadriyatlariga sodiq, mustaqil fikrlaydigan va yuksak ma'naviyatga ega bo'lgan yoshlar har qanday mafkuraviy tahdidlarga qarshi tura oladigan, mamlakat taraqqiyotiga munosib hissa qo'sha oladigan barkamol avlod sifatida shakllanadi. Shu jihatdan, globallashtirish sharoitida mahalla institutining yoshlarni zararli g'oyalardan himoya qilish, ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirish hamda milliy qadriyatlarni asrab-avaylash borasidagi o'rni va ahamiyati tobora ortib bormoqda. Mazkur institutning tarbiyaviy salohiyatidan samarali foydalanish Yangi O'zbekistonda ma'naviy barqarorlikni ta'minlash va barkamol avlodni voyaga yetkazishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida mahalla tizimini yanada takomillashtirish, aholining ijtimoiy faolligini oshirish hamda fuqarolik jamiyati institutlarini rivojlantirish ustuvor vazifalar sifatida belgilanganligi mamlakatimizda ushbu institutga berilayotgan e'tiborning yuksak ekanidan dalolat beradi. Mazkur yondashuv mahallaning nafaqat ma'muriy-hududiy birlik, balki jamiyat hayotining muhim ijtimoiy-ma'naviy tayanchi sifatidagi o'rnini yanada mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Bugungi kunda mahalla fuqarolar o'rtasida ijtimoiy hamjihatlikni ta'minlovchi, aholining kundalik muammolarini

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

aniqlash va ularni joyida hal etishga ko'maklashuvchi, shuningdek, davlat va jamiyat o'rtasida samarali muloqot va hamkorlikni yo'lga qo'yuvchi muhim institut sifatida faoliyat yuritmoqda. Shu bilan birga, u fuqarolarning ijtimoiy faolligini oshirish, ularni jamiyat hayotidagi islohotlarga keng jalb etish hamda fuqarolik mas'uliyatini kuchaytirishda ham alohida ahamiyat kasb etadi. Mahalla institutining eng muhim vazifalaridan biri sifatida jamiyatda sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirish, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va ularni kelajak avlodga yetkazish jarayonida faol ishtirok etishini ta'kidlash lozim. Aynan mahalla muhitida insonlar o'rtasidagi o'zaro hurmat, mehr-oqibat, bag'rikenglik, hamjihatlik kabi yuksak fazilatlar mustahkamlanadi hamda bu qadriyatlar ijtimoiy barqarorlikning muhim omiliga aylanadi.

Shuningdek, mahalla tizimini institutsional jihatdan takomillashtirish, uning huquqiy maqomini yanada mustahkamlash, zamonaviy boshqaruv uslublarini joriy etish hamda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish orqali aholiga xizmat ko'rsatish sifati sezilarli darajada oshirilmogda. Bu esa o'z navbatida fuqarolarning davlat boshqaruvidagi ishtirokini kengaytirish, ijtimoiy muammolarni tezkor hal etish va hududlarda barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Umuman olganda, Yangi O'zbekiston sharoitida mahalla institutining jamiyat hayotidagi o'rni va ahamiyati tobora ortib bormogda. Chunki aynan mahalla orqali xalq bilan muloqot mustahkamlanadi, ijtimoiy adolat tamoyillari ta'minlanadi hamda fuqarolik jamiyatining real asoslari shakllanadi. Shu bois ushbu institutni yanada rivojlantirish va uning imkoniyatlaridan samarali foydalanish mamlakat taraqqiyotining muhim shartlaridan biri bo'lib qolmogda.

Mahalla instituti orqali xalqimizning ko'p asrluk tarixiy tajribasi davomida shakllanib kelgan azaliy milliy qadriyatlar tizimi — kattalarga hurmat va ehtirom, kichiklarga izzat va g'amxo'rlik, o'zaro mehr-oqibat va muruvvat, saxovatpeshalik, bag'rikenglik, kechirimlilik hamda ijtimoiy hamjihatlik kabi yuksak insoniy fazilatlar jamiyat hayotida mustahkam qaror topadi. Mazkur qadriyatlar mahalla muhitida faqat nazariy tushuncha sifatida emas, balki kundalik hayotning ajralmas qismi sifatida, ya'ni qo'ni-qo'shnichilik munosabatlari, oilaviy qadriyatlar uzviyligi, jamoaviy tadbirlar hamda ijtimoiy hamkorlik jarayonlarida amaliy ifodasini topib boradi. Mahalla o'z mohiyatiga ko'ra, insonni jamiyat bilan bog'lovchi, shaxsni ijtimoiy hayotga moslashtiruvchi va uning ma'naviy dunyoqarashini shakllantiruvchi eng muhim ijtimoiy institutlardan biri hisoblanadi. Shu bois u nafaqat ma'muriy tuzilma, balki xalqning ma'naviy hayotini tartibga soluvchi, ijtimoiy munosabatlarni muvozanatda ushlab turuvchi hamda jamiyatda ishonch, birdamlik va ijtimoiy kapitalni mustahkamlovchi muhim mexanizm sifatida ham namoyon bo'ladi. Mahalla muhiti orqali fuqarolar o'rtasida o'zaro hurmat, hamkorlik, ijtimoiy mas'uliyat va jamoaviy ong darajasi shakllanadi hamda izchil rivojlanadi. Ayniqsa, turli ijtimoiy qatlamlar o'rtasida o'zaro tushunish va hamjihatlikning kuchayishi jamiyatdagi keskinliklarning oldini olishga, ijtimoiy ziddiyatlarni yumshatishga va barqaror ijtimoiy munosabatlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, mahalla orqali milliy qadriyatlarning avloddan avlodga uzluksiz yetkazilishi ta'minlanadi. Bu jarayonda an'anaviy urf-odatlar, marosimlar, oilaviy qadriyatlar va

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

ma'naviy merosning saqlanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Natijada yosh avlod ongida milliy o'zlikni anglash, tarixiy xotiraga hurmat, Vatanga sadoqat va fuqarolik mas'uliyati kabi fundamental ma'naviy tushunchalar mustahkamlanadi.

Umuman olganda, mahalla instituti orqali shakllanadigan qadriyatlar tizimi jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, sog'lom ma'naviy muhitni qaror toptirish hamda fuqarolar o'rtasida o'zaro ishonch va birdamlikni mustahkamlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bunday ijtimoiy-ma'naviy muhit esa shaxsning barkamol rivojlanishi, jamiyatning barqaror taraqqiyoti hamda milliy birlik va ijtimoiy totuvlikning mustahkamlanishida asosiy omil bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mahalla instituti o'zbek xalqining ko'p asrlik tarixiy taraqqiyoti davomida shakllangan va bugungi kunga qadar o'zining ijtimoiy-ma'naviy ahamiyatini saqlab kelayotgan eng muhim ijtimoiy institutlardan biri hisoblanadi. U milliy qadriyatlarni asrash, ularni kelajak avlodlarga yetkazish hamda jamiyatda ma'naviy barqarorlikni ta'minlashning samarali mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi. Mahalla tizimi orqali yosh avlodning ma'naviy kamoloti ta'minlanadi, ularning ongida milliy o'zlikni anglash, tarixiy xotiraga hurmat, Vatanga sadoqat va fuqarolik mas'uliyati kabi yuksak fazilatlar shakllantiriladi. Shu bilan birga, mahalla muhiti jamiyatda ijtimoiy hamjihatlikni mustahkamlash, insonlar o'rtasida o'zaro hurmat, mehr-oqibat va birdamlik munosabatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, mahalla instituti oila, ta'lim muassasalari va boshqa fuqarolik jamiyati institutlari bilan uzviy hamkorlikda yoshlarni ma'naviy-axloqiy jihatdan barkamol etib tarbiyalash, ularni turli salbiy ta'sirlar va mafkuraviy tahdidlardan himoya qilish hamda sog'lom ijtimoiy muhitni shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Bu esa jamiyatning barqaror rivojlanishi va milliy manfaatlarining ishonchli himoya qilinishiga xizmat qiladi. Shu sababli Yangi O'zbekiston sharoitida mahalla institutining mavjud imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish, uning tashkiliy va ma'naviy salohiyatini kuchaytirish, shuningdek, davlat va jamiyat o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Zero, mahalla institutining rivojlanishi jamiyatning ijtimoiy barqarorligi, ma'naviy yuksalishi va taraqqiyot strategiyasining muvaffaqiyatli amalga oshirilishida muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2021.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2016.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: “Ma'naviyat”, 2008.
4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

5. O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari to'g'risida"gi Qonuni.
6. Abdullayeva D. Ma'naviyat asoslari va ma'naviy xavfsizlik masalalari. – Toshkent, 2020.
7. Mahalla institutini rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar to'plami. – Toshkent, 2022.

